

Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки

ФОРМУВАННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

**Збірник наукових праць
№6 (265)**

Київ 2023

**Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць
Вип. 6 (265). – К., 2023. – 115 с.**

Рекомендовано Вченою радою ДНДІМЕ
Протокол №5 від 10.05.2023 р.

Збірник статей присвячено науковим здобуткам молодих науковців – аспірантів та здобувачів наукових ступенів кандидата та доктора економічних наук. Він охоплює широкий спектр проблем із таких напрямів:

- макроекономічні аспекти сучасної економіки;
- інноваційно–інвестиційна політика;
- економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності;
- розвиток регіональної економіки;
- соціально–трудова проблеми.

Розраховано на науковців і спеціалістів, які займаються питаннями управління економікою та вивчають теорію та практику формування ринкових відносин в Україні.

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 28 грудня 2019 р. № 1643 даний збірник віднесено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук, категорія «Б».

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

СТУДІНСЬКА Г.Я., доктор економічних наук (головний науковий редактор)
ХОДЖАЯН А.О доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
ПАСІЧНИК Ю.В. доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
ЗАХАРІН С.В., доктор економічних наук, с.н.с. (заступник наукового редактора)
АЛЕКСЄЄВ І.В., доктор економічних наук, професор
НЕБОТОВ П.Г., кандидат економічних наук, директор
ВАРНАЛІЙ З.С., доктор економічних наук, професор
ГУЖВА І.Ю., доктор економічних наук
ПИПА В.І., доктор економічних наук, професор
КИЗИМ М.О., доктор економічних наук, професор, член–кор НАНУ
КУЛЬПІНСЬКИЙ С.В., доктор економічних наук
КОРНЄЄВ В.В., доктор економічних наук, професор
ВАСИЛЬЧАК С.В., доктор економічних наук, професор
ЛОПУШНЯК Г.С., доктор економічних наук, професор
КИЧКО І.І., доктор економічних наук, професор
ШОСТАК Л.Б., доктор економічних наук, професор
ГАРБАР Ж.В., доктор економічних наук, доцент, професор
ЧЕРКАШИНА К.Ф., кандидат економічних наук, доцент
ІВАНОВ Є.І., кандидат економічних наук (відповідальний секретар)

МІЖНАРОДНА РЕДАКЦІЙНА РАДА

АГНЕСЦКА ДЗЮБІНСЬКА, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту підприємства
АДАМ САМБОРСЬКИ, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце Польща, кафедра менеджменту підприємства
ВІРГІНІЯ ЮРЕНІЄНЕ, професор, доктор наук, завідувач кафедри філософії та культурології, Каунаський факультет, Вільнюський університет, Литва
ГОРБОВИЙ АРТУР ЮЛІАНОВИЧ, професор, доктор технічних наук, Словацька Академія аграрних наук, член відділення економіки та менеджменту, (Словацька республіка)
ДІАНА СПУЛБЕР, доктор філософії, Університет Генуї, асистент професора кафедри філософії суспільств, м. Генуя (Італія)
ІВАН ТЕНЕВ ДМИТРОВ, професор, доктор економічних наук, Університет «проф. д–р Асен Златаров», завідувач кафедри економіки і управління, м. Бургас (Болгарія)
МІТАР ЛУТОВАЦ, професор, доктор технічних наук, Університет Уніон ім. Миколи Тесла, факультет індустріального управління, завідувач кафедри технологій, м. Белград (Сербія)
ЮРАЙ СІПКО, професор, доктор економічних наук, Словацька Академія наук, директор інституту економічних досліджень, м. Братислава (Словацька республіка)
СОФІЯ ВИШКОВСЬКА, професор, доктор наук, зав. кафедри організації і управління (факультет управління) Технологічно–природничий університет ім. Яна і Єнджея Снядецьких у Бидгощі, Бидгощ, Польща
СТЕФАН ДИРКА, доктор економічних наук, професор, Вища економічна школа, м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту і маркетингу. Міжнародний акредитор Міністерства науки і освіти Республіки Казахстан
ТОМАШ БЕРНАТ, професор, доктор наук, завідувач кафедри мікроекономіки, факультет економіки і менеджменту, Щецинський університет, Польща

Друковане періодичне видання «Формування ринкових відносин в Україні»
внесене в міжнародну базу даних періодичних видань:
ISSN 2522–1620

Key title: Formuvannâ rinkovih vidnosin v Ukraïni
Abbreviated key title: Form. rinkovih vidnosin Ukr.

Індексування і реферування: Україніка Наукова, Джерело

Міжнародні інформаційні та наукометричні бази даних: Google Scholar, Index Copernicus International (ICI), Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.

Формування ринкових відносин в Україні, 2023. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ 22545–12445ПР від 20.02.2017 року

© Державний науково–дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки, 2023

Діагностика економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства в умовах управління змінами та забезпечення ефективності бізнес–процесів

Актуальність теми дослідження. Дослідження питання діагностики економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства в умовах управління змінами та забезпечення ефективності бізнес–процесів обумовлюється відсутністю єдиного підходу до реалізації алгоритму даного процесу.

Постановка проблеми. До складу концепції безпечного функціонування повинно бути включено формування основ системи діагностики економічної безпеки підприємства, яка націлена на створення передумов для сталого функціонування та регулярне задоволення потреби у безпеці на всіх стадіях життєвого циклу підприємства починаючи від заснування до моменту ліквідації, що в умовах управління змінами та забезпечення ефективності бізнес–процесів обумовлює актуальність теми дослідження.

Постановка мети і завдань дослідження – дослідити діагностику економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства в умовах управління змінами та забезпечення ефективності бізнес–процесів.

Метод або методологія дослідження. В статті використано наступні методи: монографічний, абстрактно–логічний, графічний, аналізу і синтезу, систематизації.

Презентація основного матеріалу (результати дослідження). Система діагностики економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства в умовах управління змінами та забезпечення ефективності бізнес–процесів повинна мати попереджувальний характер, при цьому критеріями оцінки надійності та ефективності є: безпека стабільної роботи підприємства, збереження і збільшення фінансів і матеріальних цінностей; запобігання кризових ситуацій, різних надзвичайних подій, які пов'язані з діями зовнішніх або внутрішніх супротивників.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані в практичній діяльності для діагностики економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства в умовах управління змінами та забезпечення ефективності бізнес–процесів.

Висновки за статтею. Доведено, що комплексна система діагностики економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства в умовах управління змінами та забезпечення ефективності бізнес–процесів – комплекс взаємозв'язаних заходів організаційно–правового характеру, які здійснюються спеціальними органами, службами, підрозділами інноваційно орієнтованого підприємства, спрямованих на захист важливих інтересів особи, інноваційно орієнтованого підприємства і держави від протиправних дій з боку реальних та/або потенційних фізичних та/або юридичних осіб, які можуть призвести до економічних втрат й забезпечення економічного зростання на перспективу.

Ключові слова: діагностика, економічна безпека, інноваційно орієнтовані підприємства, управління змінами, ефективність бізнес–процесів.

Diagnostics of the economic security of an innovatively oriented enterprise in the conditions of change management and ensuring the efficiency of business processes

Relevance of the research topic. The study of the issue of diagnosing the economic security of an innovatively oriented enterprise in the conditions of change management and ensuring the efficiency of business processes is conditioned by the lack of a unified approach to the implementation of the algorithm of this process.

Formulation of the problem. *The concept of safe functioning should include the formation of the foundations of the economic security diagnostic system of the enterprise, which is aimed at creating prerequisites for stable operation and regular satisfaction of the need for security at all stages of the life cycle of the enterprise, starting from the foundation to the moment of liquidation, in the conditions of change management and ensuring effectiveness of business processes determines the relevance of the research topic.*

Setting the purpose and objectives of the study – *to investigate the diagnosis of the economic security of an innovatively oriented enterprise in the conditions of change management and ensuring the efficiency of business processes.*

Research method or methodology. *The article uses the following methods: monographic, abstract–logical, graphic, analysis and synthesis, systematization.*

Presentation of the main material (research results). *The system for diagnosing the economic security of an innovatively oriented enterprise in the conditions of change management and ensuring the efficiency of business processes should be of a preventive nature, while the criteria for assessing reliability and efficiency are: ensuring stable operation of the enterprise, preservation and increase of finances and material values; prevention of crisis situations, various emergency events that are related to the actions of external or internal adversaries.*

Field of application of results. *The results of the research can be used in practical activities to diagnose the economic security of an innovatively oriented enterprise in the conditions of change management and ensuring the efficiency of business processes.*

Conclusions on the article. *It has been proven that the complex system of diagnostics of the economic security of an innovatively oriented enterprise in the conditions of change management and ensuring the efficiency of business processes is a set of interrelated measures of an organizational and legal nature, which are carried out by special bodies, services, divisions of an innovatively oriented enterprise, aimed at protecting the important interests of a person, innovation–oriented enterprises and the state from illegal actions by real and/or potential natural and/or legal entities, which may lead to economic losses and ensure economic growth in the future.*

Keywords: *diagnostics, economic security, innovation–oriented enterprises, change management, efficiency of business processes.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. При визначенні та характеристиці стану будь-якої соціально-економічної системи, зокрема інноваційно орієнтованого підприємства, необхідне теоретичне обґрунтування доцільності її діяльності, а також виокремлення основних функцій, що вона виконує. До складу концепції безпечного функціонування повинно бути включено формування основ системи діагностики економічної безпеки підприємства, яка націлена на створення передумов для сталого функціонування та регулярне задоволення потреби у безпеці на всіх стадіях життєвого циклу підприємства починаючи від заснування до моменту ліквідації, що в умовах управління змінами та забезпечення ефективності бізнес-процесів обумовлює актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної пробле-

ми. Визначення можливості протистояння негативним впливам зовнішнього середовища та запобігання кризовим становищам потребує регулярної оцінки якості застосування існуючої системи економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства. Кожний елемент економічного потенціалу необхідно проаналізувати з позиції ефективності використання, існуючих резервів підвищення ефективності та можливого порушення стану економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства задля розроблення заходів щодо усунення останньої. Показники ефективності в сучасних умовах – це завантаження складників економічного потенціалу, яке вираховується шляхом співвідношення здобутого кінцевого результату від застосування економічного потенціалу до маси витрачених складників; специфічні аспекти ефективності окремо по елементах економічного потенціалу та дані рівня економічної безпеки по кожному

ІННОВАЦІЙНО–ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

складнику економічного потенціалу, який обчислюється як відношення сукупного попередженого збитку по окремому складнику економічного потенціалу до суми загальних витрат на втілення заходів щодо запобігання збиткам і сумарного понесеного збитку по окремому елементу [1–10]. Актуальність даного питання посилюється в умовах управління змінами та забезпечення ефективності бізнес–процесів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) – дослідити діагностику економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства в умовах управління змінами та забезпечення ефективності бізнес–процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Концепція діагностики економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства оперує власними поняттями, наприклад, загроза, економічна безпека підприємства, ризик, криза, стратегія економічної безпеки, неплатоспроможність. Головним є термін «економічна безпека підприємства», під яким розуміється стан оптимального для бізнесу рівня застосування його економічного потенціалу, за якого збитки виявляються меншими за встановлені підприємством межі (рис. 1).

Щоб не допустити кризи на інноваційно орієнтованому підприємстві важливо при дослідженні можливостей підтримувати досягнутий стан економічної безпеки, мати інформацію про глибину і напрям відхилень, якщо такі спостерігаються. Відповідно теорії системи в кожній системі існують пороги чутливості, вразливості та розпаду.

В залежності від глибини та сили негативних змін стану економічної безпеки в кризі виділяють декілька етапів – етап передкризового стану, кризовий стан, криза, етап неплатоспроможності (рис. 2).

Задля забезпечення безпечного функціонування інноваційно орієнтованого підприємства система повинна бути в постійному очікуванні сигналів зовнішнього та/або внутрішнього середовища, які запускають механізм виникнення негативних або позитивних змін та адекватної відповіді на них. Згідно з цим існують базові основи діагностування середовища інноваційно орієнтованого підприємства:

1) Оцінка оточуючих чинників повинна проводитися з метою інформування про можливості та загрози. Результати аналізу використовуються для розробки заходів по досягненню та підтримки достатнього рівня економічної безпеки.

2) Для отримання інформації про стан і тенденції розвитку чинників внутрішнього та зовнішнього

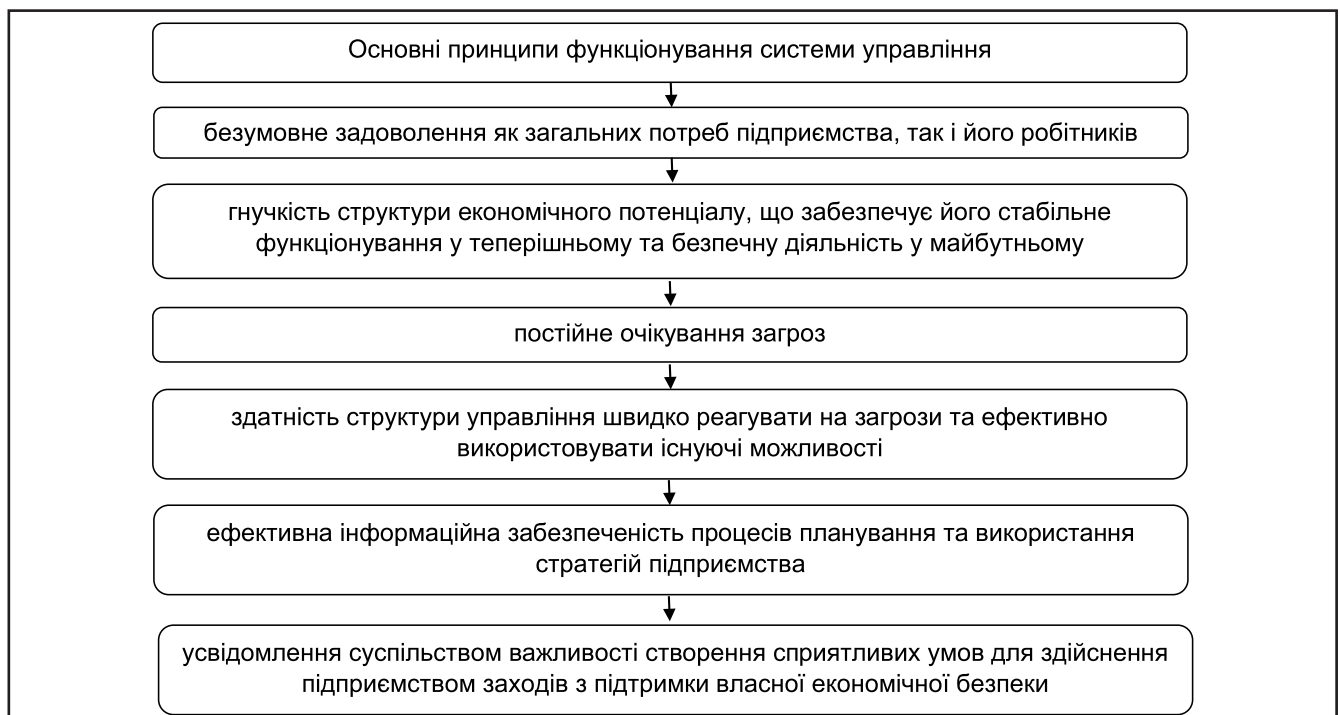

Рисунок 1. Місце управління економічною безпекою інноваційно орієнтованого підприємства в системі управління в умовах управління змінами та забезпечення ефективності бізнес–процесів

Джерело: складено автором за матеріалами 7; 8

го середовища у ході обґрунтування стратегічних напрямлень необхідна методика комплексного всеохоплюючого аналізу, який притаманні наступні розділи: оцінка протидії загрозам; оцінка основних чинників появи загроз з боку внутрішнього середовища; регулярний аналіз стану та розвитку зовнішнього середовища; аналіз та оцінка тенденцій розвитку інноваційно орієнтованого підприємства; формулювання зони функціонування інноваційно орієнтованого підприємства; передбачення впливу змін факторів середовища на стан підприємства [3; 5].

Головним елементом забезпечення економічної безпеки є економічна діагностика інноваційно орієнтованого підприємства, яка у даному контексті переслідує наступні цілі: виявлення факторів порушення стану економічної безпеки; формулювання зони функціонування інноваційно орієнтованого підприємства; прогноз зони функціонування інноваційно орієнтованого підприємства у майбутньому з подальшим визначенням заходів з нейтралізації негативних тенденцій і обрахуван-

ням витрат на вживання цих заходів; аналіз економічного стану конкурентів і партнерів. Аналіз партнерів відбувається з метою визначення потенціального банкрутства, яке може спричинити кризу на інноваційно орієнтованому підприємстві.

Не можна використовувати як критерій неплатоспроможності існуючі моделі прогнозування неплатоспроможності, оскільки: неможливо об'єктивно оцінити ринкову вартість власного капіталу інноваційно орієнтованого підприємства, що застосовується при обчисленні у різних моделях, через недосконалість фондового ринку; застосування вагових коефіцієнтів, які не враховують реальні умови управління змінами та забезпечення ефективності бізнес-процесів в Україні [8].

Найважливішою умовою підтримки інноваційно орієнтованого підприємства в стані економічної безпеки виступає наявність організаційної структури управління, яка здатна пристосовуватись до нестабільного зовнішнього середовища, де функціонує інноваційно орієнтоване підприємство, а також застосування механізму вико-

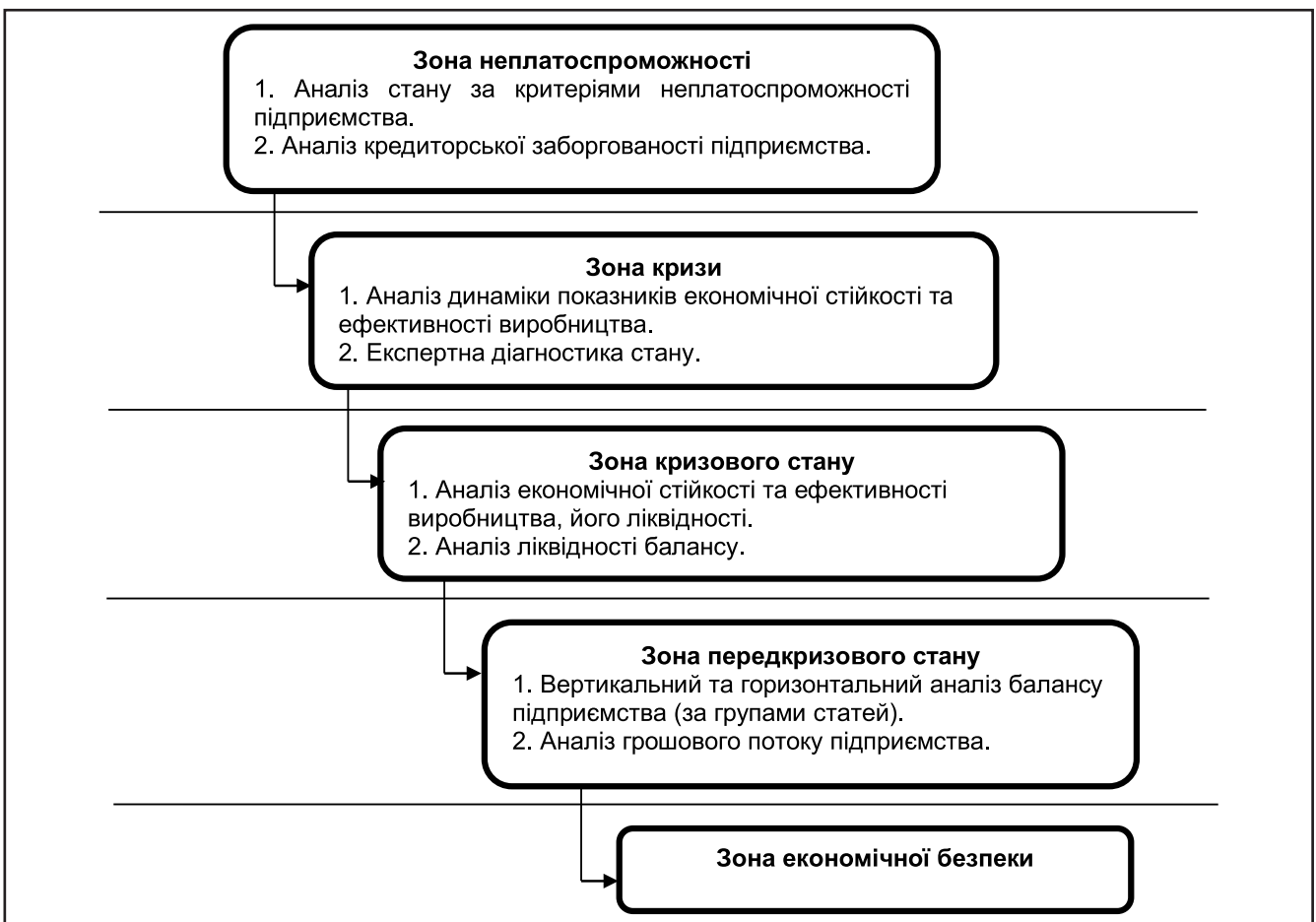

Рисунок 2. Алгоритм діагностики економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства

Джерело: складено автором за матеріалами 2; 4; 6

ристання сприятливих тенденцій, що виникають. Така пристосованість структури може бути досягнута завдяки виокремленню окремих елементів зовнішнього середовища та сегментацією у структурі управління масиву структурних елементів, які відповідальні за адаптацію, а також завдяки регламентації напрямів і форм взаємодії виокремлених груп [9].

Крім змушеної відповіді на зміни внутрішнього і зовнішнього середовища, інноваційно орієнтоване підприємство має змінювати асортимент продукції внаслідок ринково зумовленої потреби, це, в свою чергу, вимагає засвоєння нових технологій. У результаті модифікуються початкові зв'язки між підрозділами, що може призвести до неможливості керівництва визначити реальні фактори недостатньої ефективності управління та того, що лежить в основі порушення економічної безпеки господарської системи. Для вирішення цієї проблеми застосовують періодичну діагностику даної структури управління та її реорганізацією у разі потреби. На протязі діагностики можуть виникати різного роду суперечності між вже існуючою структурою управління та процесом виробництва, знаходяться причини, що гальмують виробництво, а також виявляються елементи системи управління, з якими необхідно і можливо провести заходи з удосконалення.

Досягнення і підтримка на стабільному рівні економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства неможливі без застосування при розробці та впровадженні в життя будь-яких проектів про вірогідність недосягнення тих чи інших показників, тобто про рівень ризику. Майже всі сучасні методики дослідження ризику та зовнішнього середовища не носять комплексний характер і не спрямовані на систематичне повідомлення щодо несприятливих або сприятливих тенденцій, що намічаються у внутрішньому і зовнішньому середовищах [8].

Метод сканування внутрішнього і зовнішнього середовищ по суті є більш комплексною методикою аналізу ризиків інноваційно орієнтованого підприємства. Він дозволяє оцінювати риси внутрішнього і зовнішнього середовищ, а саме: зміни аналізуються шляхом побудови ланцюжків явищ, визначення перспективної зони функціонування інноваційно орієнтованого підприємства, вирахування ймовірних збитків. Внаслідок цього зменшуються ступінь невизначеності се-

редовища і ризик недотримання або порушення стану економічної безпеки.

Створення організаційно-економічного механізму дотримання відповідного рівня економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства потребує регулярної системної діагностики якості використання існуючого економічного потенціалу з метою ліквідації можливості порушення стану безпеки і виникнення кризових ситуацій, а також встановлення змоги підприємства протистояти негативним чинникам з боку зовнішнього середовища.

Важливою умовою підтримки інноваційно орієнтованого підприємства в стані економічної безпеки виступає наявність організаційної структури управління, яка здатна пристосовуватися до нестабільного зовнішнього середовища, де знаходиться інноваційно орієнтоване підприємство, а також механізм застосування сприятливих тенденцій, які виникають. Ефективно функції досягнення та підтримки економічної безпеки реалізуються завдяки виокремленню в організаційній структурі управління організаційної одиниці – служби забезпечення економічної безпеки.

Система економічної безпеки підприємства реалізується через забезпечення реалізації стратегічних цілей інноваційно орієнтованого підприємства на основі використання перспектив внутрішнього середовища із застосуванням результативної взаємодії із суб'єктами зовнішнього середовища.

До несприятливих чинників зовнішнього середовища належать: протиправна діяльність різних структур, які займаються промисловим шпигунством або шахрайством, неблагонадійних ділових партнерів, співробітників, які були раніше звільнені, а також дії з боку корумпованих елементів правоохоронних органів і органів контролю. До внутрішніх загроз і чинників можна віднести дії пасивності робітників інноваційно орієнтованого підприємства, що суперечать бізнес цілям, які призвели або могли б привести до збитків, витік або втрата інформації, підрив ділового іміджу, проблеми з реальними і потенційними партнерами, конфлікти з конкурентами, правоохоронними органами і органами контролю тощо [4; 5]. Аналіз приведених вище загроз свідчить, що надійний захист економіки інноваційно орієнтованого підприємства може бути лише при комплексному і системному підході при його організації.

Основні завдання системи економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства: захист

прав і інтересів підприємства; збирання, аналіз, оцінка даних і розвитку обстановки; аналіз партнерів, клієнтів, конкурентів, кандидатів на роботу; знаходження, попередження і припинення можливої протиправної діяльності або бездіяльності співробітників інноваційно орієнтованого підприємства; безпека збереження матеріальних цінностей і відомостей; залучення необхідної інформації для розроблення оптимальних управлінських рішень з питань розробки стратегії і тактики економічної діяльності тощо.

Методика системи забезпечення економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства має наступні етапи: аналіз специфіки бізнесу, ніші, що підприємство займає на ринку, складу персоналу; вивчення загроз економічній безпеці та даних про кризові ситуації, причини і шляхи їх подолання; аудит існуючих засобів із забезпечення безпеки та їх відповідність виявленим загрозам; створення нової системи економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства та плану усунення отриманих під час аудиту недоліків; розробка пропозицій щодо поліпшення системи економічної безпеки, обчислення усіх видів необхідних ресурсів; розробка бюджету щомісячних витрат на функціонування системи економічної безпеки; погодження керівництвом моделі нової системи та її фінансування; створення нової системи економічної безпеки; визначення ефективності сформованої системи, і подальше її удосконалення.

Система діагностики економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства в умовах управління змінами та забезпечення ефективності бізнес-процесів повинна мати попереджувальний характер, при цьому критеріями оцінки надійності та ефективності є: безпека стабільної роботи підприємства, збереження і збільшення фінансів і матеріальних цінностей; запобігання кризових ситуацій, різних надзвичайних подій, які пов'язані з діями зовнішніх або внутрішніх супротивників.

Під час стійкого функціонування інноваційно орієнтоване підприємство при розв'язанні завдань економічної безпеки акцентує на підтримці нормального ритму діяльності і збуту продукції, на попередженні матеріальних або економічних збитків, на запобіганні несанкціонованого доступу до корпоративної інформації і знищення комп'ютерних баз даних тощо. Найбільшу небезпеку під час кризового періоду для інновацій-

но орієнтованого підприємства становить підрив його потенціалу як головного чинника життєдіяльності підприємства та його можливостей.

Основні заходи, що здійснюються керівництвом інноваційно орієнтованого підприємства в процесі управління економічною безпекою [5; 7]:

- кадрові – для усунення ризиків з володіння певною частиною кадрів інформацією, яка може розцінюватися як комерційна таємниця, недостатнім кваліфікаційним і освітнім рівнем кадрів, помилками або зловживаннями;
- інформаційно–аналітичні – проводяться для прийняття ефективних, дієвих управлінських рішень, які стосуються стратегії й тактики розвитку інноваційно орієнтованого підприємства; прийняття превентивних заходів або попередження загроз економічній безпеці;
- економічні – забезпечення ефективності діяльності суб'єкта господарювання; забезпечення економічної стійкості й економічної незалежності; забезпечення високого рівня конкурентоспроможності на основі ефективного менеджменту й маркетингу інноваційно орієнтованого підприємства;
- правові – відслідковування нових правових актів з економічної безпеки, активне застосування законів, підзаконних актів у боротьбі за інтереси суб'єкта господарювання;
- техніко–технологічні – досягнення рівня освоєння виробничої потужності, інноваційна політика інноваційно орієнтованого підприємства, своєчасне оновлення основних виробничих засобів;
- ресурсні – забезпечення виробництва ресурсами: економічними, матеріальними, трудовими.

Висновки

Таким чином, систему економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства можна визначити як взаємопов'язану сукупність структур, засобів, методів, які забезпечують безпеку бізнесу від внутрішніх та зовнішніх загроз. Систему можна охарактеризувати комплексом управлінських, страхових, правових, економічних, охоронних, режимних, судово–правових заходів із захисту бізнесу від незаконних посягань, мінімізації або уникнення матеріальних та інших втрат. Комплексна система діагностики економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства в умовах управління змінами та забезпечення ефективності бізнес-процесів – комплекс взаємозв'язаних заходів організаційно–правового

характеру, які здійснюються спеціальними органами, службами, підрозділами інноваційно орієнтованого підприємства, спрямованих на захист важливих інтересів особи, інноваційно орієнтованого підприємства і держави від протиправних дій з боку реальних та/або потенційних фізичних та/або юридичних осіб, які можуть призвести до економічних втрат й забезпечення економічного зростання на перспективу.

Список використаних джерел

1. Живко З. Б., Макарова В. В., Сухомлин Л. В., Миснік А. В. Оптимізація управлінських рішень в проєктному менеджменті інноваційно орієнтованих підприємств сфери послуг в умовах діджиталізації та безпекових викликів. Формування ринкових відносин в Україні. 2023. № 3(262). С. 31–37.

2. Ложачевська О. М., Вдовенко Н. М., Родченко С. С., Ігнатюк В. В. Управління системою адаптивного стратегічного планування інноваційно орієнтованого конкурентоспроможного підприємства в умовах глобалізації та COVID–19. Формування ринкових відносин в Україні. № 1 (248). 2022. С. 53–59.

3. Ложачевська О. М., Сафонова В. Є., Гнатенко І. А., Навроцька Т. А. Управління інноваційною економікою: стратегічні підходи до бізнес–процесів, кадрового менеджменту та конкурентоспроможності. Агросвіт. 2021. № 15. С. 14–19.

4. Орлова–Курилова О. В., Ольшанський О. В., Буряк Є. В., Овчаренко Є. І. Державне регулювання розвитком інноваційного підприємництва в умовах зміни споживчих переваг: моделювання глобалізаційних та безпекових компонент. Агросвіт. 2021. № 16. С. 18–25.

5. Ходаківська О. В., Орлова–Курилова О. В., Кирилюк Є. М., Бучнев М. М. Моделювання системи управління інноваційним потенціалом та фінансової системи економіки: компенсаторні інструменти державного впливу в умовах глобалізації. Агросвіт. 2021. № 19. С. 10–15.

6. Lozhachevska O., Navrotska T., Melnyk O., Kapinus L., Zos–Kior M., Hnatenko I. Management of logistics and marketing behavior of innovation clusters in territorial communities in the context of digitalization of society and the online market. *Laplace in Journal*. 2021. № 7(3). pp. 315–323.

7. Ovcharenko I., Khodakivska O., Sukhomlyn L., Shevchenko O., Lemeshenko I., Martynov A., Zos–Kior M., Hnatenko I., Michkivskyy S., Bilyavska L. Spatial organization management: modeling the functioning of eco–clusters in the context of globalization. *Journal of Hygienic Engineering and Design*. 2022. Vol. 40, pp. 351–356.

8. Stolyarov V., P6sstorov6 J., Zos–Kior M., Hnatenko I., Petchenko M. Optimization of material and technical supply management of industrial enterprises. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2022. № 3(189). pp. 163–167.

9. Zherdetska L., Diatlova Y., Diatlova V., Derkach J., Goncharenko A., Zos–Kior M. (2021). Digital banking in the marketing mix and human resource management: improving the approach to the assessment as an innovative component. *Laplace in Journal*, 7(3A), 111–119.

10. Zhyvko Z., Nikolashyn A., Semenets I., Karpenko Y., Zos–Kior M., Hnatenko I., Klymenchukova N., Krakhmalova N. (2022). Secure aspects of digitalization in management accounting and finances of the subject of the national economy in the context of globalization. *Journal of Hygienic Engineering and Design*, 39, 259–269.

References

1. Zhyvko Z., Makarova V., Sukhomlyn L., Mysnik A. (2023). Optimization of management decisions in project management of innovatively oriented enterprises in the field of services in the conditions of digitalization and security challenges. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini [Formation of market relations in Ukraine]*, 3(262), 31–37.

2. Lozhachevska O. M., Vdovenko N. M., Rodchenko S. S., Ignatiuk V. V. (2022). Management of the system of adaptive strategic planning of an innovatively oriented competitive enterprise in the conditions of globalization and COVID–19. *Formation of market relations in Ukraine [Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini]*, 1(248), 53–59.

3. Lozhachevska O., Safonova V., Hnatenko I., Navrotska T. (2021). Management of innovative economy: strategic approaches to business processes, personnel management and competitiveness. *Agrosvit [Agroworld]*, 15, 14–19.

4. Orlova–Kurilova O., Olshanskyi O., Buriak I., Ovcharenko I. (2021). State regulation of the development of innovative entrepreneurship in the face of changing consumer preferences: modeling of globalization and security components. *Agrosvit [Agroworld]*, 16, 18–25.

5. Khodakivska O. V., Orlova–Kurilova O. V., Kirilyuk E. M., Buchniev M. M. (2021). Modeling of the innovative potential management system and the financial system of the economy: compensatory instruments of state influence in the conditions of globalization. *Ahrosvit [Agroworld]*, 19, 10–15.

6. Lozhachevska O., Navrotska T., Melnyk O., Kapinus L., Zos–Kior M., Hnatenko I. (2021). Management of logistics

and marketing behavior of innovation clusters in territorial communities in the context of digitalization of society and the online market. *Laplace in Journal*, 7(3), 315–323.

7. Ovcharenko I., Khodakivska O., Sukhomlyn L., Shevchenko O., Lemeshenko I., Martynov A., Zos–Kior M., Hnatenko I., Michkivskyy S., Bilyavska L. (2022). Spatial organization management: modeling the functioning of eco–clusters in the context of globalization. *Journal of Hygienic Engineering and Design*, 40, 351–356.

8. Stolyarov V., Pbsztorovb J., Zos–Kior M., Hnatenko I., Petchenko M. (2022). Optimization of material and technical supply management of industrial enterprises. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, 3(189), 163–167.

9. Zherdetska L., Diatlova Y., Diatlova V., Derkach J., Goncharenko A. Zos–Kior M. (2021). Digital banking in the marketing mix and human resource management: improving the approach to the assessment as an innovative component. *Laplace in Journal*, 7(3A), 111–119.

10. Zhyvko Z., Nikolashyn A., Semenets I., Karpenko Y., Zos–Kior M., Hnatenko I., Klymenchukova N., Krakhmalova N. (2022). Secure aspects of digitalization in management accounting and finances of the subject of the national economy in the context of globalization. *Journal of Hygienic Engineering and Design*, 39, 259–269.

Дані про авторів

Живко Зінаїда Богданівна,

д. е. н., професор, професор кафедри менеджменту, Львівський державний університет внутрішніх справ, Львів, Україна

Орлова–Курилова Ольга Володимирівна,

д. е. н., доцент, професор кафедри публічного управління, менеджменту та маркетингу, Східноукраїнський національний університет імені В.Даля, м. Київ, Україна

Турова Лариса Леонідівна,

старший викладач кафедри фінансів, обліку та оподаткування, Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

Гриценко Владислав Сергійович,

здобувач ступеню PhD спеціальності «Менеджмент», кафедра менеджменту, Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, Україна

Data about the authors

Zinaida Zhyvko,

Dr. Sc. (Economics), Professor, Professor of Management Department, Lviv State University of Internal Affairs, Lviv, Ukraine

Olga Orlova–Kurilova,

Dr. Sc. (Economics), Associate Professor, Professor of Department of Public Administration, Management and Marketing, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Ukraine, Kyiv

Larysa Turova,

Senior Lecturer of Department of Finance, Banking and Insurance, National Aviation University, Kyiv, Ukraine

Vladislav Grycenko,

Ph.D. degree holder in Management, Department of Management, Poltava University of Economics and Trade, Ukraine, Poltava

ЗМІСТ

Макроекономічні аспекти сучасної економіки

КОЛОДІЙЧУК А. В. Спарклайн основних міжнародних економічних процесів ІКТ-індустрії в Україні.....5

Інноваційно-інвестиційна політика

ШАЦЬКА З. Я., КОГУТ А. Л. Інноваційне відновлення промислового комплексу України на засадах стратегії смарт-спеціалізації12

ШИМАНОВСЬКА-ДІАНИЧ Л. М., БУЧНЄВ М. М., САФРОНСЬКА І. М., УСТИК Д. В. Управління іміджем інноваційно орієнтованих підприємств сфери послуг в умовах глобалізації, кадрових загроз та посилення економічної конкуренції17

ЖИВКО З. Б., ОРЛОВА-КУРИЛОВА О. В., ТУРОВА Л. Л., ГРИЦЕНКО В. С. Діагностика економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства в умовах управління змінами та забезпечення ефективності бізнес-процесів.....25

Економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності

РАДІОНОВА Н. Й., ТАРАСЕНКО О. С. Основні проблеми та тенденції розвитку вищої освіти України.....33

МОЛНАР О. С., СВИЦО З. З., ШТЕФАНЕЦЬ Н. В. Діагностика процесу стратегічного маркетингового управління збутом підприємств.....41

ГЕРЗАНИЧ В. М., МИЦА В. В., ТАРАСЕНКО М. І. Стратегічний STP-маркетинг у збутовій діяльності підприємства.....46

ГРИНЧУК Ю. С., МАРТИН О. М., ЖИВКО О. В., БАШМАКОВ М. С. Адаптаційні підходи в безпековому менеджменті конкурентоспроможності інноваційно орієнтованих підприємств сфери послуг в умовах нестабільного бізнес-середовища та розвитку лідерських компетентностей50

МАКАРЕНКО Н. О., ГУМЕННИЙ М. О., ІВЧЕНКО А. В. Технології менеджменту у формуванні конкурентних переваг логістичних систем аграрних підприємств58

УСТИК Т. В., МИЩЕНКО М. І., КОВАЛЕНКО Н. В., ІЩЕЙКІН Т. Є. Моделювання управлінських і маркетингових рішень із реалізації адаптаційних безпекових підходів в управлінні результативністю інноваційно орієнтованого підприємства рекламного бізнесу в умовах діджиталізації.....66

БАРНА М. Ю., МЕЛЬНИК І. М., ТУЧКОВСЬКА І. І., ТКАЧЕНКО В. І. Формування системи кадрової безпеки на підприємствах агротуризму74

ОЛЬШАНСЬКИЙ О. В., САМБОРСЬКА О. Ю., БІЛІНСЬКА О. П., ЛУЦЕНКО О. І. Еколого-економічний механізм ресурсозбереження на підприємствах в проектах посилення економічної та продовольчої безпеки: ефективність управлінських рішень82

МАРЧЕНКО В. М., КОЛЕСНИК М. В., ОСТАПЕНКО Т. Г. Світовий досвід реалізації державних організаційно-економічних підходів до розвитку сучасних процесів кластеризації.....91

Соціально-трудова проблеми

ШЕДЯКОВ В. Є. Гіперіндустріалізація як засіб соціального управління 102